

Uluslararası

Yıl 1 • Sayı 1 • 2020

maarif

Dergisi

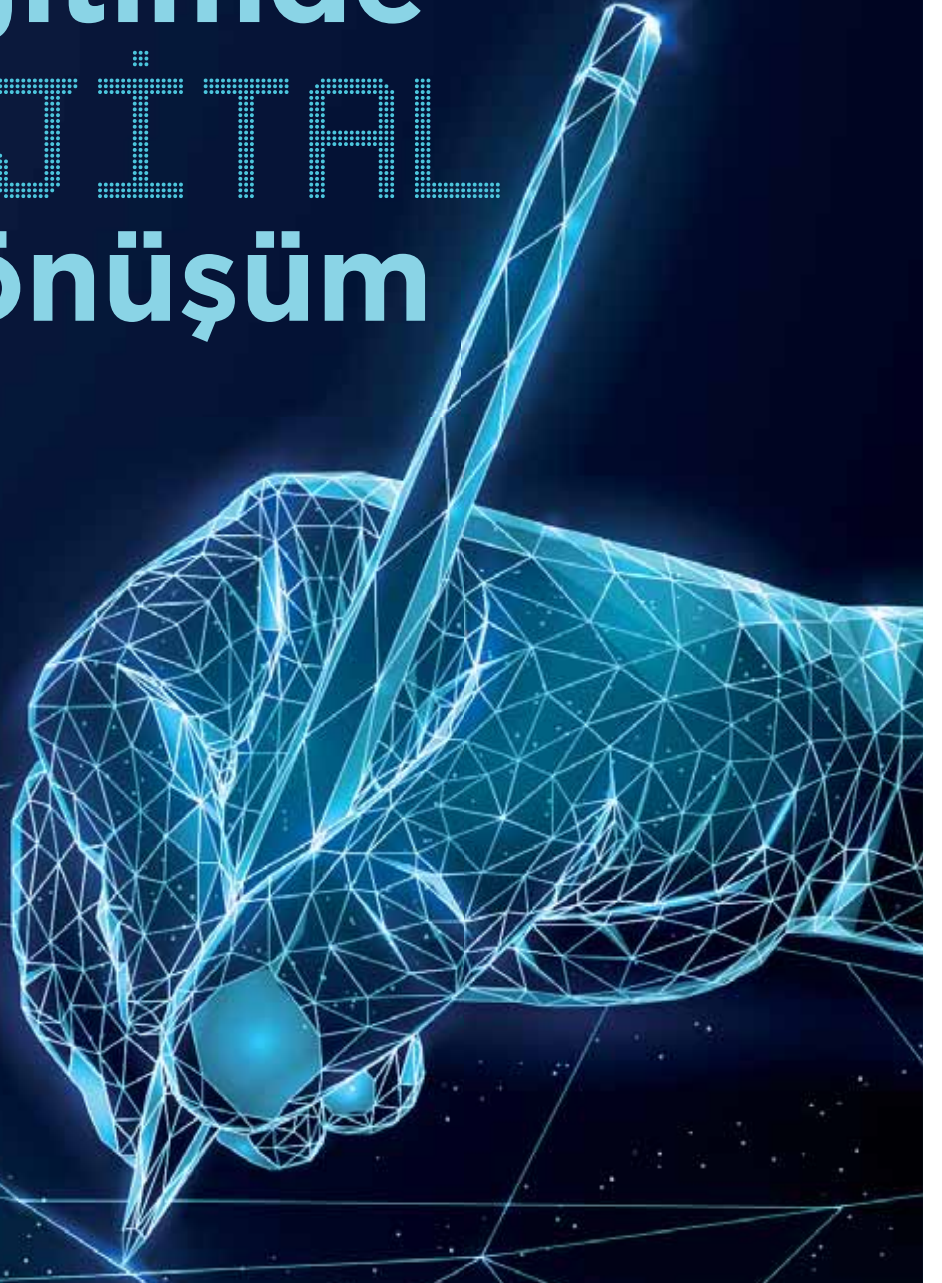
Eğitimde DİJİTAL Dönüşüm

Pandemi Sonrası
Eğitimin Yeni Biçimi
ve Uzaktan Eğitim

Eğitimde Değişim
Bağlamında Bir
Katalizator: COVID-19

Süper Akıllı Toplum'da
Kurumlar, İlişkiler, Roller

Küresel Bir Sarmal
Olarak Özel Yeteneklilik
Eğitimi

Prof. Dr. Mahmut Özer

Bakanlığımızın bu süreçte en önemli avantajı yıllardan beri hizmette olan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) altyapısıydı. Bu altyapı sayesinde tüm sınıf seviyelerinde yeni ve güncel içerikler oluşturup hızla uzaktan eğitime geçiş yapabildik.

Milli Eğitim Bakanlığı Pandemi Sonrası İçin Hazır

Covid-19 pandemisi sırasında uzaktan eğitim bizim için de yeni bir deneyim oldu. 2020-2021 eğitim öğretim döneminde benzer krizlere daha hazırlıklıyız.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Covid-19 salgını ile mücadele günlerinde bir taraftan geliştirdiği uzaktan eğitim platformları ile eğitim öğretim faaliyetlerinin aksamadan devam etmesini sağladı; diğer taraftan meslek liseleri aracılığı ile bu süreçte ihtiyaç duyulan ürünlerin üretimine yönelik bir seferberlik başlattı. Pandemi döneminde evlerine kapanmak zorunda kalan öğrencilere, gençlere ve velilere psikolo-

jik destek sağlamak amacıyla çok sayıda rehberlik hizmetini uygulamaya soktu. Covid-19 salgınıyla mücadelede aktif bir rol üstlenen Milli Eğitim Bakanlığının çalışmalarını, Milli Eğitim Bakan Yardımcısı Prof. Dr. Mahmut Özer ile konuştuk.

Covid-19 salgını günlerinde tüm dünyada en fazla etkilenen sektörlerden birisi eğitim sektörü oldu. Uzaktan eğitim bir anda gündemimizin ana konusu haline geldi. MEB olarak bu

beklenmedik duruma karşı ne ölçüde hazırlıklıydınız?

Hiçbir ülke böylesi bir duruma hazırlıklı değildi. Bakanlığımızın bu süreçte en önemli avantajı, yıllardan beri hizmette olan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) altyapısıydı. Bu altyapı sayesinde tüm sınıf seviyelerinde yeni ve güncel içerikler oluşturup hızla uzaktan eğitime geçiş yapabildik. Ayrıca, internete erişim sınırlı değilken öğrencilerimiz için de TRT ile iş birliği yaparak ilk, orta

ve lise seviyelerinde üç TV kanalından ders yayınlarını başlattık. Bütün bu çalışmalarla öğrencilerimizin eğitimden kopmaması için gerekli tedbirleri aldık. Bu ölçekte uzaktan eğitim bizim için de yeni bir deneyim oldu. Süreç içerisinde uzaktan eğitim desteğinin hem kapasitesini hem de kalitesini artırdık. Son zamanlarda LGS ve YKS'ye yönelik 8. ve 12. sınıflar için sınava hazırlık derslerini de devreye aldık. Bu süreçte dijital içerik hazırlama konusunda öğretmenlerimiz de oldukça önemli bir deneyim kazandı.

Ülkelerde uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerine geçeceği ve eşitsizliklerin artacağı ile ilgili tartışmalar var. Bu konuda bir değerlendirme yapabilir misiniz?

Covid-19 salgını ile mücadelenin ilk günlerinde önemli olan, öğrencilerin eğitimden

kopmamasıydı. Bu nedenle başlangıçta uzaktan eğitim bir tercih değil zorunluluk oldu. Tüm öğrenciler evlerinde mahsur kaldılar. Onlara ulaşabilmenin tek yolu, uzaktan eğitimdi. Zaman ilerledikçe uzaktan eğitim ile ilgili sorunlar tüm dünyada tartışılmaya başlandı. UNICEF, OECD gibi uluslararası kuruluşlar da uzaktan eğitimin ülkelerdeki eğitim eşitsizliklerini derinleştirme potansiyeline dikkat çekerek, bu etkilerin azaltılması için önlemler almaya çağırıyorlar. Bir çok ülkede bireyler eşit şartlara sahip değil. Uluslararası raporlara göre tüm dünyada öğrenci grubunun büyük kısmının ne bilgisayarı ne de internet erişimi var. Tüm şartlar eşit olsa bile her öğrencinin dijital okuryazarlığı aynı seviyede değil. Dolayısıyla, zorunluluk nedeniyle başvuru uzaktan eğitimin toplumdaki mevcut eşitsizlikleri derinleştirme potansiyeli yüksek. Bu nedenle bu eşitsizlikleri telafi etmek için ilave yüz

yüze eğitim programları düzenlemek çok önemli. Bunun farkındayız.

Bir diğer önemli konu, bazı öğrenci grupları için okul, bir eğitim kurumunun çok ötesinde anlamlara sahip. Örneğin, bazı öğrenciler ücretsiz yemek desteğinden yararlandığı için okulda sağlıklı öğün imkânı bulabiliyor veya ev ve çevrelerinin kötü koşullarından okul sayesinde uzaklaşabiliyorlar. Bu gibi dezavantajları olan öğrenciler bu süreçte okulun sağladığı koşullardan yararlanamadılar. Bununla ilgili henüz tüm boyutları ile hasar tespiti yapılmadı.

Türkiye'de bu süreçte meslek liselerin öne çıktığını gördük. Özellikle salgınla mücadelenin ilk günlerinde önemli bir rol üstlendiler. Meslek liselerinin pandemiyle mücadele konusundaki başarısını neye bağlıyorsunuz?

Bildiğiniz gibi 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi'nde mesleki eğitimin güçlendirilmesine özel bir önem verdik. Bu doğrultuda çok önemli projeleri hayata geçirdik. Tespitlerimize göre, mesleki eğitimin iki temel sorunu vardı. Birincisi, mesleki eğitim sektörel iş birlikleri konusunda yetersizdi. İkincisi, akademik olarak görece başarılı öğrenciler mesleki eğitimi tercih etmiyorlardı. Her iki konuda iyileştirme yapmak için peş peşe adımlar atmaya başladık. Öncelikle sektörlerle kapsamlı bir iş birliği modeli geliştirdik. Model, sektörlerin mesleki eğitimle ilgili tüm süreçlere aktif katılımını öngörüyordu. Müfredatı sektörlerle birlikte güncellemeyi, öğrencilerin iş yeri eğitimlerini birlikte yürütmeyi, mesleki alan ve atölye öğretmenlerinin iş başı ve mesleki gelişim eğitimlerini birlikte planlamayı, okul yönetiminde sektörün katkı vermesini, başarılı öğrencilere burs desteği sağlanmasını ve mezunlara istihdamda öncelik verilmesini içeren oldukça kapsamlı bir iş birliği modeli geliştirdik. İşin başında sektörlerin de mesleki eğitime

katkı sunmaya hazır ve istekli olduklarını gördük. Sektörlerin güçlü temsilcileriyle bir araya gelerek bu iş birliğinin temellerini attık. Şu anda bu kapsamda iş birliği yapmadığımız bir mesleki eğitim alanı kalmadı. Diğer taraftan, başarılı öğrencileri mesleki eğitime yönlendirmek için cazip ve yüksek standartlarda mesleki eğitim kurumları kurduk. Bu kapsamda, örneğin Ankara'da ASELSAN ile savunma sanayinin teknik eleman ihtiyacını karşılayacak ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini kurduk. Benzer şekilde mühendislik alanında dünyada öne çıkan üniversitelerimizden İTÜ ile İTÜ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi açtık. Bu adımlar kısa sürede meyvelerini verdi. Her iki okul da %1'lik başarı diliminden öğrenci aldı. İlk kez mesleki eğitimde %1'lik başarı dilimden öğrenci alınmış oldu. Diğer taraftan sektörlerle yaptığımız çok boyutlu işbirlikleri neticesinde mesleki eğitimde öğrenci sayısı bir yılda %17 arttı. Mesleki eğitim merkezlerine kayıt olan öğrenci sayısı %62 arttı. İş başı ve mesleki gelişim eğitimi alan öğretmen sayımız bir yılda %700 arttı. Öğrencilere sağlanan burs miktarı %600 arttı. Mesleki eğitimde döner sermaye kapsamında yapılan üretim bir yılda %40 artarak 400 Milyon TL bandına yükseldi. Tüm bu adımlar mesleki eğitimi güçlendirdi, öz güvenini artırdı ve algısını iyileştirdi. Güçlenen meslek liseleri, Covid-19 salgını ile mücadele günlerinin kahramanları oldular.

Bu kapsamda meslek liselerinin pandemi ile mücadelede gerçekleştirdiği faaliyetleri somut örnekler üzerinden paylaşabilir misiniz? Salgınla mücadelenin ilk günlerinde mesleki eğitimin üretim kapasitesini hemen harekete geçirdik. Planlama ve yatırımlarımızı hızla gerçekleştirdik. Kısa sürede; dezenfektan, maske, tek kullanımlık tulum/önlük, yüz koruyucu siper gibi pek çok kalemden hızla ihtiyacı karşıla-

Sektörlerle yaptığımız çok boyutlu işbirlikleri neticesinde, mesleki eğitimde öğrenci sayısı bir yılda %17 arttı. Mesleki eğitim merkezlerine kayıt olan öğrenci sayısı %62 arttı. İş başı ve mesleki gelişim eğitimi alan öğretmen sayımız, bir yılda %700 arttı. Öğrencilere sağlanan burs miktarı %600 arttı.

yacak ürünleri üretecek hale geldik. 81 ilde valiliklerimizin koordinasyonunda ihtiyaç noktalarına ürünlerimizi ulaştırdık. Şu an itibarıyla Mesleki Ve Teknik Anadolu liselerimizde 6 milyon litre yüzey temizleyicisi, 450 bin litre el dezenfektanı, 18 bin litre kolonya, 32 milyon cerrahi/tıbbi maske, 12 bin N95 maske, 1 milyon yüz koruyucu siperlik, 50 bin tek kullanımlık çatal/bıçak ve 1 milyon tek kullanımlık önlük ürettik. Dağıtımda sağlık çalışanlarımıza öncelik vererek ürünleri ücretsiz ulaştırdık. Mesleki eğitimde inanılmaz bir üretim seferberliği-ne şahit olduk. Bakanlık bürokratlarımız

81 ile destek oldular. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğümüz, 81 il müdürümüz, yöneticilerimiz, okul yöneticilerimiz, öğretmenlerimiz, öğrencilerimiz ve idari personelimiz fedakâr bir şekilde gece gündüz, hafta içi hafta sonu demeden müthiş bir performans gösterdiler.

Bildiğimiz kadarıyla, solunum cihazı ve maske imalatında kullanılan maske makinesi de ürettiniz. Okullarda böyle bir potansiyel var mıydı? Nasıl başardınız?

Başlangıçta maske taleplerine yetişemiyorduk. Üretimi artırabilmek için otomasyona geçmemiz gerekiyordu, ancak piyasada maske makinesi yoktu. Makine tedarikçileri de çok uzun teslimat süreleri veriyordu. Bunun üzerine bu makineleri üretebilmek için farklı illerimizde altyapısı ve insan kaynağı güçlü mesleki ve teknik Anadolu liselerimizde AR-GE merkezleri kurduk ve gerekli yatırımları hemen yaptık. Acil ihtiyaç duyulan solunum cihazı, maske makinesi, video laringoskop ve hava dezenfektan cihazı gibi ürünlerin üretilmesine odaklandık. Öğretmen ve öğrencilerimizin fedakarlıkları da işin içine girince sevindirici haberler birer birer gelmeye başladı. Kısa sürede otomatik cerrahi maske makinesi, N95 standardında maske makinesi, solunum cihazı, UV-C konveyör sistem ile maske üretiminde sterilizasyon cihazı, kumandalı ve zaman

ayarlı UV-C ışınlamalı sterilizasyon cihazı, mobil UV-C robot sterilizasyonu, sensörlü dezenfektan cihazı, video laringoskop cihazı, 3-D yazıcı, izole numune alma ünitesi, ayaklı el dezenfektan cihazı, sosyal mesafe koruma cihazı, entübe kabin ünitesi, ultraviyole hava sterilizasyon cihazı ve tam donanımlı yoğun bakım yatağı gibi çok farklı ürünleri ürettik.

Ürettiğiniz ürünler bu süreçte birçok ülke için acil ihtiyaç kapsamında. Bu ürünlerin ihracına yönelik bir girişiminiz oldu mu?

Ülkemizin ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra bu konuyla ilgili girişimlerimiz oldu. Gaziosmanpaşa Küçükköy Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Çekya'ya; Denizli Pamukkale Osman Aydın Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi de Hollanda'ya maske ihraç etti. Böylelikle ilk kez mesleki eğitim kurumlarımız ürettikleri ürünleri yurtdışına ihraç etmiş olduk. İki yıl gibi kısa sürede yaptığımız yatırımların bu ölçekte meyvelerini görmekten, başarı hikâyelerini yazabilmekten gerçekten büyük bir mutluluk duyuyoruz.

Bu süreç meslek liselerinin saygınlığını arttıran, algısını güçlendiren ve meslek liselilerin de özgüven kazanmasını sağlayan bir başarı hikâyesine dönüştü. Bundan dolayı da ayrıca gururluyuz. Güzel bir dayanışma örneği sergilendi. Buna şahitlik ettiğimiz için çok mutluyuz.

Covid-19 pandemisi sürecinde meslek liseleri pek çok tıbbi malzemeyi kendi imkanları ile üreterek salgınla mücadelede önemli bir katkı sağladılar.

Özellikle patent, faydalı model, tasarım ve marka üretimi ve tescilini teşvik edeceğiz. AR-GE merkezlerinde ilgili alanlardaki mesleki alan ve mesleki gelişim eğitimleri de düzenlenecek. Bu merkezler, bölgelerinde mesleki eğitimin kalitesini sürekli arttırmak için de işlev görecek.

Teknolojinin ve dijitalleşmenin toplumsal bütün alanları dönüştürdüğü bir çağda yaşıyoruz. Mesleki eğitimin bu noktada geleceğini nasıl görüyorsunuz? Mesleki eğitimi güçlendirmek için bakanlık olarak ne gibi hazırlıklarınız var?

Dünyada yaşanan ekonomik ve teknolojik dönüşümler mesleki eğitimin güncellenmesini zorunlu kılıyor. Güncellemede iki yaklaşım öne çıkıyor. Birincisi, artık mesleğe özgü ayrıntılı mesleki eğitim yerine, iş piyasasında meslekler arası hareketliliği ve istihdamı gözetilen genel mesleki eğitim; ikincisi ise, özellikle üretim ve hizmet sektörlerinde otomasyon ve yapay zekâ teknolojileri hızla yaygınlaştığı için yeni koşullara adaptasyonu hızlandıran ve kolaylaştıran ve dolayısıyla uzun vadeli istihdamı destekleyen akademik ve jenerik/anahtar becerilere ağırlık veren bir mesleki eğitim. Bu iki özelliği de içerecek şekilde tüm paydaşlarımızın görüşlerini de alarak mesleki eğitimde ciddi bir güncellemeye gittik. Halen 55 alan ve 203 dalda verilen mesleki eğitim, 2020-2021 eğitim-öğretim yılından itibaren 47 alan ve 109 dalda verilecek. Lise birinci sınıfta meslek alanları ile tanışma imkânı getirdik. Akademik ders ve seçmeli ders ağırlığı artırıldı. Dijital becerilere ve yapay zekâ teknolojilerine özel önem verildi. Mesleki eğitim programları arasındaki geçişkenlikleri artırdık. Fikri mülkiyetler kapasitemizi, patent, faydalı model, tasarım ve marka geliştirme ve tescillerini odağa koyduk. Sonuç olarak artık hem iş piyasası hem de yükseköğretim ile güçlü bağları olan bir mesleki eğitim dönemine giriyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) meslek liselerini cazip hale getirmek ve olumsuz algıyı kırmak için, son birkaç yıldır bu liselerle ilgili çalışmalara ağırlık verdi. Farklı eğitim modelleri içeren bu liseler, iş garantisıyla de öğrencilerin ilgi odağı oluyor.